

боротьби з варварським напасником, я проводжаю прекрасні війська УНР і стверджую, що у найважчі моменти, у нерівних боях, вони високо несли свій прапор, на якому написано гасло «За нашу і вашу свободу», що є свідченням віри кожного чесного солдата». На території Польщі українські війська були розміщені у таборах для інтернованих, де вони зберігали внутрішню організацію. На цьому воєнні дії армії УНР як регулярної збройної сили завершилися. Водночас польський уряд почав поступову ліквідацію таборів для інтернованих українських вояків. Наприкінці серпня 1924 року було закрито останній табір у Каліші [3].

Досліджуючи події Української революції 1917-1921 років, вчені завжди акцентують увагу на діяльності парламенту, уряду, дипломатичних служб. Але роблячи аналіз подій та їх наслідків, необхідно зазначити, що одним з найважливіших чинників життєздатності кожної держави є також військо, яке забезпечує її незалежність та безпеку. На жаль, більшовицькі угоди з Польщею та крах української держави поклали край існуванню Армії УНР, проте залишили яскраву сторінку військової звитяги українців.

Список використаної літератури

1. Голубко В. Є. Армія Української Народної Республіки. *Енциклопедія Сучасної України*. URL: https://esu.com.ua/search_articles.php?id=43271
2. Шурхало Д. Сила Більшовиків полягала у слабкості українського уряду – історик Михайло Ковальчук. *Радіо Свобода*. 26 січня 2017. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/28261408.html>
3. Руккас А. Армія УНР: рік 1920. Українська революція. *Історична правда*. 2 вересня 2020. URL: <https://www.istpravda.com.ua/articles/2020/09/2/158059/>

Ядловська Ольга Степанівна
доцент кафедри
соціально-гуманітарних дисциплін,
кандидат історичних наук
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

ЗАКОН ПРО НАЦІОНАЛЬНО-ПЕРСОНАЛЬНУ АВТОНОМІЮ ЯК РЕАЛІЗАЦІЯ ПОЛІТИКИ МІЖНАЦІОНАЛЬНОЇ ТОЛЕРАНТНОСТІ

Доба Української національної революції 1917–1921 рр. в історії України посідає окрему сторінку потужного державного будівництва та боротьби за самостійність. І хоча втримати незалежність не вдалося, проте українська держава все ж сформувала сторінку своєрідної історичної міфологеми патріотично-національного успіху та можливості проголошення незалежності, дала унікальний шанс реалізувати власний український проект – об'єднати українські землі. Підкреслимо також, що провідники українського політикуму враховували й думку іноетнічного населення, представників національних меншостей, зокрема у діяльності Української Центральної Ради. Зазначимо, що у Генеральному Секретаріаті генеральний секретар з міжнаціональних справ, тобто міністр, мав трьох товаришів, тобто заступників, від трьох найчисельніших національних меншин: росіян, євреїв та поляків. І діловодство вони проводили паралельно українською мовою та мовами своїх націй. У структурі Генерального Секретарства з міжнаціональних справ існував окремий підрозділ – Віце-Секретарство з єврейських справ. Політика національної толерантності та визнання потреб на самовизначення в межах держави знайшла вияв у прийнятті Закону Української Центральної Ради (УЦР) «Про національно-персональну автономію».

Українська національно-демократична революція 1917–1921 рр. давала унікальний шанс зреалізувати власний український проект – об'єднати українські землі, розділені між Російською імперією та Австро-Угорщиною, і створити Українську самостійну соборну державу. Поруч з українцями, до нього долучилися представники інших народів, які з давнини проживали на українських етнографічних землях, зокрема болгари, вірмени, греки, євреї, німці, поляки, росіяни, словаки, татари, угорці, чехи та ін. Одним із пріоритетів відновлення української державності у форматі Української Народної Республіки стала розбудова толерантних відносин з меншинами, прагнення заручитися їхньою підтримкою українських визвольних змагань. У внутрішній політиці Української Центральної Ради (далі УЦР) отримали практичну апробацію теоретичні засади європейської соціал-демократії, ідеї національно-персональної автономії національних меншин, обґрунтовані австрійським соціалістом К. Реннером [3, с. 80]. На жаль, далеко не всі представники іноетнічного населення Центральної Ради ці кроки українців оцінили належно. Зокрема, під час голосування на засіданні Малої Ради за проголошення державної незалежності України з присутніх представників національних меншин цю споконвічну українську мрію підтримав лише представник революційної фракції Польської партії соціалістичної В. Корсак. Державотворча діяльність Центральної

Ради не була для політичних сил національних меншин України принциповим інтересом. Вони, як і раніше, її підтримували (або хоча б не заперечували), але лише тією мірою, якою вона гарантувала й узаконювала права національних меншин [3, с. 81].

Отже, український політиком був готовий запропонувати нові підходи до міжнаціональних відносин, протилежні етнополітиці Російської та частково Австрійської імперій, яка базувалася на ігноруванні або обмеженні прав національних меншин [4, с. 181].

Не можна погодитися з деякими дослідниками, які й сьогодні вважають цей закон лише декларацією, про наміри української демократії задовольнити запити національних меншин. Дуже швидко національні меншини змогли переконатися в реальності намірів Центральної Ради надати їм можливість самостійно влаштувати життя на території України. Розпочинають роботу польські, єврейські та інші навчальні заклади, національні театри, бібліотеки, утворюються культурно-освітні товариства тощо, хоча нестабільне політичне та економічне становище республіки та складні зовнішні обставини прирікали їх на тяжке і коротке існування [2, с. 360].

Закономірність озброєння принципами національно-персональної автономії формувала й сама доба. Вона означена становленням національних держав на руїнах імперій і, як результат, імперативом інтеграції недомінуючих соціальних груп у нові політичні реалії із забезпеченням собі максимальних можливостей на розвиток своєї самобутності. До того ж, ухвалення Центральною Радою закону про національно-персональну автономію фактично ознаменувало першу в світовій практиці спробу реалізувати засади екстериторіальної автономії у державному будівництві [1, с. 219].

Прийняття закону про національно-персональну автономію стало унікальним явищем у світовій юридичній практиці, адже національні меншості отримували можливість творити національне життя, реалізувати свої освітні, культурні, мовні права, а також, за певних умов, політичні. Така політика Української Центральної Ради стала різкою відмінністю до попереднього імперського ладу. Також Центральна Рада зробила спробу окреслити конституційні рамки співжиття з іноетнічним населенням в державі та забезпечення їх прав. Далеко не у всьому (і навіть у проголошенні самостійності) національні меншості підтримували Центральну Раду, проте згаданий закон є прикладом конкретних кроків з боку держави до підтримання міжнаціональної згоди в українському суспільстві.

Список використаної літератури

1. Гон М. М. Інститут національно-персональної автономії: досвід запровадження ЗУНР. *Прикарпатський вісник НТШ*. Думка. 2016. № 3(35). С. 216-225.
2. Гусев В. Закон Центральної Ради «Про персонально-національну автономію»: передумови прийняття, історія, уроки. *Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України: Збірник наукових праць*. К., 2007. Вип. 34. (підсерія «Курасівські читання»). С. 439 – 444.
3. Калакура О. Етнополітичний контекст соборності України на тлі століття Української революції. *Збірник наукових праць «Україна_Європа_Світ»*. №20, 2017. С. 79–88.
4. Лазарович М. В. Етнополітика української влади доби національно-визвольних змагань 1917–1921 років: компаративний аналіз: моногр. Тернопіль : ТНЕУ, 2013. 760 с.

Яцечко Олександра Олександрівна,
здобувачка вищої освіти 1-го курсу.

Науковий керівник:

Левін Олег Леонідович,
доцент кафедри соціально-гуманітарних
дисциплін, кандидат історичних наук, доцент
(*Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ*)

ВИЗНАЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕЇ УКРАЇНЦІВ

Питання національної ідеї постало на всьому пострадянському просторі одночасно, одразу після виникнення незалежних держав. Ідеали комунізму розвіялися, залишивши за собою порожнє місце, яке вимагало заповнення.

Для того, щоб з'ясувати зміст національної ідеї, спочатку потрібно визначитися з такими поняттями, як «національна» та «ідея». «Національна – та, яка стосується до нації, національності, пов'язана з їх суспільно-політичною діяльністю» [1]. «Ідея – поняття, уявлення, що відбивають дійсність у свідомості людини та виражають ставлення її до навколишнього світу» [2].

Науковець О. Яковлев зазначає: «в основі світу лежить не матерія, а інформація. Елементарна частина, атом, молекула, нація, суспільство, людина, країна, світ, Всесвіт – це передусім інформаційні